

KÚRIA

Bfv.II.1583/2014/11.szám

A Kúria Budapesten, a 2015. év május hó 7. napján megtartott tanácsülésen meghozta a következő

í t é l e t e t:

A rablás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a Legfőbb Ügyészség által az I. rendű, a II. rendű és a III. rendű terhelte javára benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Kecskeméti Városi Bíróság 25.B.35/2012/98. számú ítéletét és a Kecskeméti Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bf.65/2013/19. számú ítéletét megváltoztatja;

az I. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésül jogerősen kiszabott 8 év fegyházbüntetést, a II. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésül jogerősen kiszabott 11 év fegyházbüntetést és a III. rendű terhelttel szemben halmazati büntetésül jogerősen kiszabott 10 év fegyházbüntetést az 1978. évi IV. törvény 85. §-a (4) bekezdésének mellőzésével, a 85. §-ának (3) bekezdése alapján tekinti kiszabottnak.

Egyebekben a megtámadott határozatot nem érinti.

A felülvizsgálatban felmerült 12.700 (tizenkétezer-hétszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, és ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. 1. A Kecskeméti Városi Bíróság a 2012. november 7. napján tárgyaláson meghozott és kihirdetett 25.B.35/2012/98. számú ítéletével

- egy korábbi ítélettel alkalmazott próbára bocsátásának

megszüntetése mellett az I. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli - 1 esetben társtettesként, 1 esetben bűnsegédként elkövetett - rablás büntettségében [1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: korábbi Btk.) 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett testi sértés büntettségének kísérletében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 10 rendbeli társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében [korábbi Btk. 277. § (1) bekezdés] és 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett lopás vétségében [korábbi Btk. 316. § (1) bekezdés, (2) bekezdés II. fordulat i) pont]; ezért őt - halmazati büntetésül - 8 év fegyházbüntetésre és 8 év közügyektől eltiltásra ítélte.

- II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli - 1 esetben tettesként, 1 esetben társtettesként elkövetett - rablás büntettségében [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont], 1 rendbeli tettesként elkövetett testi sértés büntettségének kísérletében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 10 rendbeli társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében [korábbi Btk. 277. § (1) bekezdés] és 1 rendbeli tettesként elkövetett kitartottság büntettségében (korábbi Btk. 206. §);

ezért őt - halmazati büntetésül - 10 év fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.

- III. rendű terheltet bűnösnek mondta ki 2 rendbeli - 1 esetben társtettesként, 1 esetben bűnsegédként elkövetett - rablás büntettségében [korábbi Btk. 321. § (1) bekezdés, (3) bekezdés c) pont], 1 rendbeli bűnsegédként elkövetett testi sértés büntettségének kísérletében [korábbi Btk. 170. § (1) bekezdés, (2) bekezdés], 10 rendbeli társtettesként elkövetett közokirattal visszaélés vétségében [korábbi Btk. 277. § (1) bekezdés] és 1 rendbeli tettesként elkövetett kitartottság büntettségében (korábbi Btk. 206. §);

ezért őt - halmazati büntetésül - 9 év fegyházbüntetésre és 9 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Mindhárom terhelttel szemben fejenként 30.633 forint vagyonek Kobzást rendelt el. Rendelkezett továbbá mindhárom terhelt tekintetében az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámításáról, a feltételes szabadságra bocsáthatóságról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnügyi költségről.

Az I. rendű és III. rendű terhelt tekintetében kétirányú, a II. rendű terhelt tekintetében kizárólag a terhére irányuló ügyészi fellebbezések alapján másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2013. április 29. napján tartott nyilvános ülésen meghozott és kihirdetett 3.Bf.65/2013/19. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet mindhárom terhelt tekintetében megváltoztatta:

- a rablási cselekményeiket a korábbi Btk. 321. § (1) bekezdése, (2) bekezdésének a) és c) pontja szerint minősítette,

- az I. rendű terhelt tekintetében a korábbi ítélet próbára bocsátó rendelkezését hatályon kívül helyezte; mellőzte bűnösségének kimondását bűnsegédként elkövetett lopás vétségében, ehelyett ezen bűncselekmény miatt is elítéltnek tekintette,
- a szabadságvesztés büntetés tartamát II. rendű terhelt tekintetében 11 évre, III. rendű terhelt tekintetében 10 évre súlyosította;
egyebekben az elsőfokú ítéletet mindhárom terhelt tekintetében helybenhagyta.

Az elsőfokú bíróság kizárólag a III. rendű terheltre nézve hivatkozott a korábbi „Btk. 85. §-ban írt halmazati büntetésre” (elsőfokú ítélet 26. oldal 6. bekezdés).

A másodfokú bíróság észlelte, hogy az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása körében figyelmen kívül hagyta az alábbi szabályokat (másodfokú ítélet 6. oldal 7. bekezdéstől 7. oldal 2. bekezdésével bezárólag):

A terheltek terhére megállapított 2 rendbeli rablás büntette és a testi sértés büntettének kísérlete (e cselekmények elkövetésekor; tényállás II. pont: 2011. május 17., tényállás III. pont: 2011. május 18.) hatályban volt korábbi Btk. 137. §-ának 17. pontja alapján személy elleni erőszakos bűncselekménynek minősült.

A korábbi Btk. 85. §-ának (1) bekezdése szerint bűnhalmazat [12. § - közelebbiről: (1) bekezdés] esetén egy büntetést kell kiszabni, a (2) bekezdése alapján a büntetést a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények büntetési tételei közül a legsúlyosabbnak az alapulvételével kell kiszabni.

A korábbi Btk. 85. §-a (4) bekezdésének 1. mondata szerint, ha a bűnhalmazatban levő bűncselekmények közül legalább három a 137. § 17. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény, a (2) bekezdés szerinti büntetési tétel felső határa a kétszeresére emelkedik.

Minderre figyelemmel - miután a bűnhalmazatban lévő bűncselekmények közül a legsúlyosabb rablás büntette 5 évtől 10 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő - mindhárom terhelttel szemben 5 évtől 20 évig terjedő szabadságvesztés szabható ki, továbbá a korábbi Btk. 83. §-ának (2) bekezdés szerinti középmérték mindhárom terhelt tekintetében 12 év 6 hónap.

2. Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatában megállapította, hogy a korábbi Btk. 2010. július 23-tól 2013. június 30-ig hatályos 85. § (4) bekezdésének alkalmazása alaptörvény-ellenes (1. pont); megállapította továbbá, hogy a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (2013. július 1.

napjától hatályos Btk.) 81. § (4) bekezdése is alaptörvény-ellenes (2. pont), ezért azt a hatálybalépésére, 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisítette; elrendelte egyúttal a korábbi Btk. 85. § (4) bekezdése, valamint a hatályos Btk. 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát (3. pont).

II. A bíróság jogerős ügydöntő határozata (alapítélet) ellen a Legfőbb Ügyészség nyújtott be - a Be. 417. §-ának (2) bekezdésében foglalt hivatalból fakadó kötelezettségére figyelemmel, a Be. 416. §-a (1) bekezdés e) pontja alapján - BF.1715/2014/1-I. szám alatt felülvizsgálati indítványt mindhárom terhelt javára. Tájékoztatva egyúttal a Kúriát, hogy a terheltekkel szemben kiszabott büntetés végrehajtása még nem fejeződött be.

A Legfőbb Ügyészség indítványa szerint, amennyiben az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát rendeli el, a Be. 423. § (2) bekezdésének 2. mondata szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell eljárni. Ez azonban nem zárja ki a Btk. 2. §-a alapján az elkövetéskor hatályos anyagi jogi szabályok alkalmazását, ha az elbíráláskor hatályos büntető törvény alkalmazása nem eredményezi a cselekmény enyhébb elbírálását.

A korábbi Btk. 85. §-ának (3) bekezdése alapján - az alaptörvény-ellenesnek minősített törvényhely alkalmazásával figyelembe vett 5 évtől 20 évig terjedő tételkeret - 5 évtől 15 évig terjedőre, ekként pedig a középérték - a büntetés kiszabásakor irányadó 12 év 6 hónapról - 10 évre csökkent.

A Legfőbb Ügyészség indítványa szerint az alapítéletben jogerősen kiszabott büntetések mértéke az alkotmányos (helyesen: törvényes) tételkeretek között sem tekinthető eltúlzottnak, azok a büntetési célok eléréséhez változatlanul indokoltak. Feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelt.

Mindezek alapján indítványozta, hogy a Kúria - tanácsulésen eljárva - az alapítéletet - a Be. 427. § (2) bekezdésének alkalmazásával - változtassa meg; a szabadságvesztést mindhárom terhelttel szemben a korábbi Btk. 85. §-ának (2)-(3) bekezdése alapján tekintse kiszabottnak; egyebekben a megtámadott határozatot a Be. 426. §-a alapján hatályában tartsa fenn.

A terheltek és védőik közül az I. rendű terhelt védője terjesztett elő észrevételt a felülvizsgálati indítványra. Ebben kiemelte, hogy az alapügyben a bíróság az alkotmányellenesnek bizonyult rendelkezések szerinti középértékhez képest tartotta a büntetést arányosnak. A Kúriától vár törvénynek megfelelő határozathozatalt, másodlagosan indítványozta - értelemszerűen az I. rendű terhelt

tekintetében - az alapítélet hatályon kívül helyezését, és a másodfokú bíróság új másodfokú eljárásra utasítását. Egyúttal jelezte a díjigényét.

III.

A Kúria a felülvizsgálati indítványt mindhárom terhelt tekintetében - az alábbiak szerint - alaposnak találta.

Az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII.15.) AB számú határozatának 3. pontjában elrendelte a korábbi Btk. - a határozat 1. pontjában alaptörvény-ellenesnek nyilvánított - 85. § (4) bekezdése, valamint a hatályos Btk. - a határozat 2. pontjában 2013. július 1-jére visszaható hatállyal megsemmisített - 81. § (4) bekezdésének alkalmazásával meghozott, jogerős határozattal lezárt büntetőeljárások felülvizsgálatát az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 45. §-ának (6) bekezdése alapján.

Az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása alapján jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás és szabálysértési eljárás felülvizsgálatát rendeli el, ha az eljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés semmisségéből a büntetés, illetve az intézkedés csökkentése vagy mellőzése, valamint a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülés vagy annak korlátozása következne.

A Be. - az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdéséhez kapcsolódó - 416. §-a (1) bekezdésének e) pontja szerint a jogerős határozat ellen felülvizsgálatnak van helye, ha az Alkotmánybíróság a jogerős határozattal befejezett büntetőeljárás felülvizsgálatát rendelte el, feltéve, hogy a terhelt még nem mentesült a büntetett előlethez fűződő hátrányos következmények alól, vagy a kiszabott büntetés, illetőleg az alkalmazott intézkedés végrehajtása még nem fejeződött be, vagy a végrehajthatósága még nem szűnt meg.

A legfőbb ügyész - a hivatalból folyó kötelezettségének [Be. 417. § (2) bekezdés] eleget téve - a felülvizsgálati indítványt benyújtotta.

A terheltek a kiszabott szabadságvesztés büntetést jelenleg is töltik, a büntetés végrehajtása tehát még nem fejeződött be.

A felülvizsgálati eljárás törvényi feltételei megvalósultak.

A Be. 423. § (2) bekezdése 1. mondatának főszabálya szerint a felülvizsgálati indítványt a megtámadott határozat meghozatala idején hatályos, ellenben a 2. mondat szabályozásában a 416. § (1) bekezdésének e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontjában meghatározott esetekben az elbírálásakor hatályos jogszabályok

alapján kell elbírálni.

A felülbírálat kapcsán „elbíráláson” általában a megtámadott határozat jogerős meghozatalát értjük. A Be. 416. § (1) bekezdésének e) - és a jelen ügyben közömbös f) - pontja esetében mégis a felülvizsgálati indítvány elbírálása értendő.

Ez értelemszerű, mert ellenkező esetben vissza kellene térni az alapügybeli elbírálásakor hatályos jogszabály alkalmazásához, csak hogy az már egészben, vagy részben nem létezik. Nem létező jog pedig értelemszerűen nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság annak idején leszögezte: A nullum crimen sine lege és a nulla poena sine lege alkotmányos alapelvek, amelyeknek számos büntetőjogi szabály adja meg jogszerű tartalmát. Ilyen szabály a bűncselekmény fogalomnak a Btk.-ban adott meghatározása, a büntetés és a büntetési rendszer törvényes fogalmai. A bűncselekmény fogalom ugyanúgy, mint a büntetés fogalma, az egyén büntetőjogi felelőssége és felelősségre vonása szempontjából döntő. Az egyén alkotmányos szabadságát, emberi jogait nem csak a büntetőjog különös részének tényállásai és büntetési tételei érintik, hanem alapvetően a büntetőjogi felelősség, a bünteteskiszabás és a büntethetőség összefüggő zárt szabályrendszere. A büntetőjogi felelősség minden szabályának módosulása, alapvetően és közvetlenül érinti az egyéni szabadságot és az egyén alkotmányos helyzetét. [11/1992. (III. 5.) AB határozat, Indokolás IV.3. pont]

Ezért az alapeljárásban alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés - Alkotmánybíróság által kimondott - alaptörvény-ellenességéből/semmisségéből következően az alaptörvény-ellenesség/semmissé nyilvánított jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés félretételével kell a felülvizsgálati határozatot meghozni.

Miután pedig az Alkotmánybíróság nem egy jogszabály (a korábbi Btk.) egészét, hanem egy jogszabály valamely rendelkezését [korábbi Btk. 85. § (4) bekezdését] semmisítette meg, a felülvizsgálat során a jogszabály fennmaradó rendelkezéseit kell alkalmazni.

Ez következik abból is, hogy a felülvizsgálati indítványt a legfőbb ügyész kifejezetten egyedül abból az okból terjesztette elő, miszerint az alapügyben eljáró bíróság a korábbi Btk. 85. §-ának (4) bekezdése alapján hozta meg a határozatát.

A felülvizsgálati eljárásban a Kúria a megtámadott határozatot - a feltétlen eljárási szabálysértésektől eltekintve - csak a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott részében és csak a felülvizsgálati indítványban meghatározott ok alapján bírálja felül

[Be. 423. § (4) bekezdés 1. fordulat]. A felülvizsgálati indítványhoz kötöttség folytán a Kúria az alapítéletet csak a halmazati büntetés kiszabására vonatkozó részében és kizárólag a korábbi Btk. 85. §-a (4) bekezdésének az alaptörvény-ellenessé nyilvánítása miatt bírálhatja felül. Az alapítélet más részének (pl. bűnösség) és más okból (pl. a büntető törvény időbeli hatálya) történő felülbírálatára a Kúriának nincs törvényes lehetősége.

Az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdésére figyelemmel a Be. 416. §-a (1) bekezdésének e) pontja alapján elrendelt felülvizsgálat nem eredményezi szükségképpen a büntetés, illetve az intézkedés csökkentését vagy mellőzését, avagy a büntetőjogi, illetve a szabálysértési felelősség alóli mentesülést vagy annak korlátozását. A felülvizsgálat megteremti ezen következmények lehetőségét [ld. „következne” kitétel az Abtv. 45. §-ának (6) bekezdésében].

A Be. 423. § (2) bekezdésének 2. mondata szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor hatályos jogszabályok alapján kell eljárni azzal, hogy az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhely figyelmen kívül marad, és a Be. 423. §-ának (4) bekezdésében előírt felülvizsgálati indítványban meghatározott okhoz kötöttség mellett - leszámítva az alaptörvény-ellenesnek nyilvánított törvényhelyet - a jogerős ügydöntő határozat meghozatala során alkalmazott törvényt kell alkalmazni.

Amint arra a másodfokú bíróság helyesen rámutatott, a korábbi Btk. 85. §-ának (2)-(3) bekezdéséből következően - miután a bűnhalmazatban lévő legsúlyosabban büntetendő bűncselekmény büntetési tétele öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés - a terheltekkel szemben halmazati büntetésként öt évtől tizenöt évig terjedő szabadságvesztés szabható ki. Ennek középértéke - a korábbi Btk. 83. §-ának (2) bekezdése alapján - tíz év szabadságvesztés.

Az Alkotmánybíróság szerint: Az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami büntetés funkcióját, a társadalom védelmét, a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást, valamint a speciális és a generális prevenciót. (1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 577.) A büntetés kiszabása során figyelembe kell venni a bűnelkövető személyi körülményeit, többek között az elkövető előéletét, a bűnismétlést, valamint az egyéb enyhítő és súlyosító körülményeket. A büntetőjog az elkövetés tekintetében különös, felelősségfokozó jelentőséget tulajdonít az ismételt elkövetésnek. {23/2014. (VII.15.) AB határozat, Indokolás [42].}

A Kúria az alapügyben eljáró elsőfokú bíróság által feltárt

(elsőfokú ítélet 25. oldal utolsó előttitől 26. oldal 4. bekezdésével bezárólag) és a másodfokú bíróság részéről részben korrigált (másodfokú ítélet 6. oldal 3.-6. bekezdés) büntetéskiszabási tényezők újraértékelését elvégezte. Ennek eredményeként azt állapította meg, hogy a terheltekkel szemben kiszabott szabadságvesztés büntetések ezen alkotmányos elveknek megfelelnek. A jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetések mértéke és fokozata törvényes.

Az alapügyben eljáró bíróságok által figyelembe vett és megfelelően értékelt büntetéskiszabási tényezők a törvényesen kiszabott büntetések tartamának további csökkentését nem indokolják. Ezek a büntetések megfelelően szolgálják a büntetés céljait (korábbi Btk. 37. §), arányban áll a terheltek cselekményeinek és személyüknek a társadalomra veszélyességével.

A kifejtettekre figyelemmel a Kúria - a Be. 424. §-a (1) bekezdésének 1. fordulata alapján tanácsulésen, a Be. 420. § (1) bekezdése 1. mondatának 1. fordulata szerinti összetételben eljárva és feltétlen eljárási szabálysértést nem észlelve - a felülvizsgálati indítványnak helyt adott, és az alapítéletet - a Be. 427. §-ának (2) bekezdése alapján - mindhárom terhelt tekintetében akként változtatta meg, hogy a velük szemben halmazati büntetésül jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetéseket a korábbi Btk. 85. §-a (4) bekezdésének mellőzésével, a 85. §-ának (3) bekezdése alapján tekintette kiszabottnak.

A Kúria ítélete a megtámadott határozatot egyebekben nem érinti.

A felülvizsgálatban - az I. rendű terhelt kirendelt védőjének díjaként - felmerült bűnügyi költséget az állam viseli [Be. 429. § (1) bekezdés 2. mondat].

Az ítélet elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja.

Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2015. május 7.

Dr. Katona Sándor sk. a tanács elnöke Dr. Felek István sk. előadó
bíró Dr. Kiss Sándor sk. bíró

A kiadmány hitelével:

*Pécsi Orsolya
bíróági ügyintéző*